

FAJCSÁK GYÖRGYI

KÍNAI MADÁR-VIRÁG KÉPEK A 20. SZÁZAD KÖZEPÉRŐL

CHEN ZHIFO-FESTMÉNYEK MAGYARORSZÁGON

Csongor Barnabás sinológus professzor 1948–49-ben rövid ideig a Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum munkatársaként dolgozott. Tanítványaként én ebben a gyűjteményben kamatoztatom a tőle tanultakat, így természetesnek tűnt a döntés, hogy a Tanár úr életútjának Hopp Múzeumhoz való kötődését kínai tárgyakkal, 20. századi kínai festményekkel idézzem fel.

Chen Zhifo 陳之佛 (1895–1962), jeles kínai festő és művészeti könyvek írója, a 20. századi kínai festészet legmeghatározóbb alakjainak egyike volt. Az iparművészetben és a dizájn területén is jártas szakember, aki alkotóművészként élte le élete javát, s tanárként számos kínai művészkepző intézményben a fiatal nemzedékek sorának adta tovább tudását.

1958-ban, 63 évesen Magyarországon is megfordult, s a Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeumnak ajándékozott egy feliratozott tekercesképet. Egy másik, ugyancsak nálunk őrzött madár-virág albumképét pedig egykori kollégánknak, Pajor Géza sinológusnak dedikálta. E két, Magyarországon őrzött festménye segítségével szeretném bemutatni a 20. század egyik kiváló kínai festőjét, és felidézem a művek magyar kapcsolódását.

CHEN ZHIFO ÉLETÚTJA

Chen Zhifo¹ életútja, mint oly sok 20. századi kínai mester életútja művelt, írástudó családi környezetből indult. A dél-kínai Zhejiang tartományban, Yuyao járásban született. A 20. század elejének átalakuló kínai iskolai rendszerében kapott klasszikus szövegekre alapozott képzést, majd 1916-ban a Zhejiang Tartományi Iparművészeti Iskolában (浙江工業學校) textil szakirányon végzett. 1918-ban Japánba jelentkezett felsőfokú képzésre, s Tokióban a Császári Művészeti Iskolában (東京美術学校) folytatta tanulmányait, ahol dizájn szakon (團課) a képzés szerves részeként festeni is tanult. Japán fontos tanítóközpont volt a 19. század utolsó évtizedeitől a 20. század húszas éveiiig a vizuális művészet területén működni vágyó kínai fiataloknak. Egyrészt a keleti piktúra oktatásának hagyományát képviselte, másrészt a nyugati festészet elsajátításának Kíná-

¹ Chen Zhifo és a 20. századi festészet történetéhez lásd Chen–Gu 2003, Miklós 1973, Yang 1997.

hoz legközelebb eső helyszíne volt, ahol a művészeti élet, a művészeti folyóiratok és a kiállítások alkalmat teremtettek a hallgatóknak a keleti és a nyugati művészettel való beható ismerkedésre.

A Japánban töltött évek után Chen Zhifo 1923-ban tért vissza Kínába, és a következő két évtizedben számos dél-kínai művészeti központban tanított, így Shanghaiban (pl. 上海藝術大學), Guangzhouban, Nanjingban, ez utóbbi helyen a Központi Egyetemen (國立中央大學). Az 1920-as években Shanghai volt a kínai művészet központja, ide sereglett minden fiatal, aki a művészet, különösen a képzőművészet valamely ága iránt érdeklődött. Chen Zhifo a tanítás mellett folyóiratok (東方雜誌 Keleti magazin, 小說月報 Elbeszélések lapja, 兒童畫紙報 Gyerekfestők újságja) tervezésével és művészeti könyvek írásával, szerkesztésével foglalkozott. A kínai magazinok és könyvek címlapjának tipografizálásáért már ekkor „Chen Zhifo, a tervezőmester” néven emlegették. Nevéhez fűződik többek között Lu Xun összes munkáinak (魯迅則選集) és Mao Dun összes műveinek (茅盾則選集) borítóterve is.

A húszas–harmincas években a kínai iparművészet-történet (a porcelánkészítés, a lakktárgyak készítése és díszítése stb.) és a motívumkutatás, a kínai motívumok történetéről Chen Zhifo több könyvet is írt.² Az iparművészeti területek történetének feldolgozása máig a kínai művészettörténet-írás egyik legelhanyagoltabb területe. Chen Zhifo munkássága egyrészt úttörő jellegű volt, másrészt komoly lendületet adott egy olyan ismeretanyag felgyűjtésének és összegzésének, amely a hagyományos kínai kézművesség átörökítésének meghatározó területe lett. Figyelme a kínai kézművesség mellett a Kínában élő nemzetiségek kézművességére is kiterjedt. Fontosabb, dizájnnal kapcsolatos munkái kínai nyelven:

圖案, 1929.

圖案法ABC, 1930

圖案教材

中學圖案教材

圖案構成法.

Kínában az 1920-as években sok művész a polgárháború szolgálatába lépett (a Szun Yat-szen alapította Guomindang párt és a Kínai Kommunista Párt vívott egymással polgárháborút). Plakátok, politikai karikatúrák, fametszetek készítésével segítettek a jórészt analfabéta tömegek „nevelésében”, befolyásolásában. A művésztszadalom politikai elköteleződése nyilvánvaló volt, ami a harmincas években, Japán Kína elleni támadásával csak fokozódott. Az 1930-as években Nanjingban székelt a kínai kormány, s 1933-ban 53 művész, köztük Chen Zhifo, itt hozta létre a Kínai Képzőművészeti Társaságot (中國美術會). Első kiállításukon Chen Zhifo „Ősz hajú agg” (雪翁) művésznéven már madár-virág fest-

² Chen–Gu 2003: 110

ménnyel jelentkezett. A harmincas években publikált, tanított és festett rendíthetetlenül.

A II. világháború idején a kínai kormány székhelyét Nyugat-Kínába helyezték át, s Chen Zhifo is követte a kormányt. 1942–44 között Chongqingban élt, ahol a Nemzeti Művészeti Kollégium elnökének tisztét töltötte be. A háború után visszatért Nanjingba, a Központi Egyetemen betöltött korábbi tanári posztjára. Ettől kezdve haláláig Nanjingban élt, s madár-virág képek festésével foglalkozott. Ez maradt festészete meghatározó műfaja, noha a hagyományos festészeti műfajok és témák művelését egyre kevésbé támogatta a kínai kulturális kormányzat. 1953 után kifejezetten támadták a hagyományos festészet művelőit, s más területre igyekeztek terelni őket. Ma már nanjingi festők néven emlegeti a művészettörténet azt a hagyományos kínai festőkből álló művészcsoportot, amelyhez Chen Zhifo is tartozott. Nanjing, a régi Kína egyik fővárosaként, hosszú évszázadokon át meghatározó festészeti központ volt Dél-Kínában. Itt gyűltek össze a 20. század közepén olyan neves mesterek, mint Fu Baoshi (傅抱石 1904–1965), Qian Songyan (钱松岩 1898–1985), Song Wenzhi (宋文治 1919–1999) is. Valamennyien a tradicionális kínai festészet műfajaiban és a kalligráfiában alkottak maradandót. Chen Zhifo, a dekoratív kompozíciójú, igen határozott színeket alkalmazó madár-virág festészet mestereként tartozott ehhez a festőcsoporthoz.

CHEN ZHIFO, MINT MADÁR-VIRÁG KÉPEK FESTŐJE

Chen Zhifo az 1930-as évek elején kezdett el foglalkozni a kínai festészet egyik legnagyobb múltú műfajával, a mikrokozmoszt megjelenítő, bensőséges hangulatú madár-virág képekkel. Előbb a műfaj klasszikus korszakának számító Song-kor alkotásait tanulmányozta, majd saját műveivel is bemutatkozott 1934-ben.

A Song-kor derekán, a 12. század elején a császári gyűjteményben többnyire csak madár-virág képeket őriztek. A legigényesebb, s egyben a legnehezebb műfajnak tekintették, hiszen hosszú évek gyakorlásával és sok-sok tanulóssal lehetett elérni a megkívánt formahűséget, s a festészeti technikák kiváló ismeretét. A sichuani Huang család festői, Huang Quan (黄筌 ?–965) és Huang Jucai (黄居采 933–?) festményei jelentették a követendő mintát, akik méltó utódokkal, a Jinlingből származó Xu Xi-vel (徐熙 938–975) közösen fektették le a Song-kor madár-virág festészetének alapjait. Cui Bai (崔白), a 11. század közepén működő, Anhuiból származó követőjük, már a császári festőakadémia tagjaként festette meg *Szarkák és nyúl*³ című képét, amely összegezte a madár-virág műfaj alkotásainak legmagasztosabb célját. A festmények képi metaforaként fejeztek ki jókívánságokat, vágyódást és érzelmeket. A kínai festészet műfajai

³ Yang-Barnhart és mások 1997: 116. Selyem alapon tus és színek. Palota Múzeum. Taipei.

közül a madár-virág képek váltak a leginkább verbalizálható művekké, ahol a kép egyes elemeinek, motívumainak kiejtett szavaiból, a homofon elemek felfejtésével lényegében össze- és kiolvasható a képek szöveges üzenete. A képek kolofónja a kompozíciónak itt is lényeges része volt. A Song-kor madár-virág képein a mozdulatlanlanság és a nyugalom megjelenítésének részletei a legfontosabbak. A Song-kor festőcsászáráként ismert Huizong császár (1082–1135) alapvető követelményként állította kora festői elé a természet beható tanulmányozását, a klasszikus festmények, a múlt mesterműveinek ismeretét és a költészet, a versek képeken való megjelenítését. Mindez a három tökéletesség (三絕) követését és beteljesítését jelentette nemcsak a kortársak, hanem a következő festőgenerációk számára is.

A Song-kor után a dekoratív madár-virág képek művészi határai nem tágtak tovább. Az írástudó festők nem igazán kedvelték e műfajt, kevesen alkottak ilyen képeket. Az írástudó-festők többsége inkább monokróm, szabad ecsetkezelésű tus tájképeket festett. A Ming-kor madár-virág festői közül Lü Ji (呂紀, 1439–1505) az aprólékosan kidolgozott részletek és a fényes színek használatának kiváló mestere volt. A Qing-kor elejéről Lü Ji követőjének, Shen Quannak (沈銓 1682–1765) a madár-virág képei érdemelnek kitüntetett figyelmet. A 19–20. század fordulójának neves mestere, Wu Changshuo (吳昌碩 1844–1927)⁴ ismét felvirágoztatta a madár-virág képek műfaját, de képszerkesztési elvei alapvetően eltértek a Song-kor mestereitől. Festményeit az éles kontrasztok és a fénylő, tiszta színek használata jellemezte. Különösen beszédesek élénkvrös virágos felületei, amit a nyugati behozatalból származó vörös festékekkel (洋紅) ért el. Qi Baishi (齊白石, 1864–1957)⁵, Wu Changshuo követőjeként sikeresen ötvözte az egyszerű, vázlatosan jelzett kompozíciós elemeket és a végtelen pontossággal megfestett részleteket. Tény azonban, hogy a kor madár-virág képeinek legtöbbje mesteremberek kézjegyét hordozta, sem friss művészi koncepció, sem lendület, sem a tuskezelés iránti érdeklődés nem hatotta át a képeket.

CHEN ZHIFO FESTÉSZETI ELVEI

Chen Zhifo, közel negyvenévesen jelentkezett első madár-virág képeivel. Az 1930-as évek elején az alkotásnál négy követelményt állított maga elé: nézni, festeni, másolni, tanulni, melyben a Song-korhoz való tudatos visszakanyarodás éppúgy kitapintható, mint a 20. századi festészeti stúdiumokon képzett művész témaválasztása és a kortárs kínai festészeti szcena pontos ismerete.

⁴ Wu Changshuo-festmény is található a Hopp Múzeum gyűjteményében, lt. sz.: 2968.

⁵ Qi Baishi számos képe és fametszete maradt fenn Magyarországon. A Hopp Múzeum kínai gyűjteményében öt képet vagy képtöröredéket és számos fametszetet őriz.

Nézni, azaz alaposan megfigyelni, tanulmányozni a kép témáját, észrevenni annak finom különbségeit és számos változatát már az elődök stílusában és árnyalataiban is.

Festeni, azaz elmélyült, életből merített vázlatokat készíteni, amit a témával való hasonlóság és a témához illeszkedő ecsetkezeléssel való szoros harmónia minősít.

Másolni, de nem pusztán az elődök és a régi mesterek tanulmányozása révén hasonló minőségű művet létrehozni, hanem a régi művek szellemiségének és ecsetkezelésének megértése révén, az alkotást saját művészi tudatossága szintjére kell emelni.

Tanulni, azaz bővíteni és mélyíteni a festészettől távol eső területeken is a tudást.

E négy, maga elé állított követelmény igen következetes betartásával kívánta elérni azt a művészi minőséget, amellyel az írástudó festészet magas követelményszintje egyíthető a rendkívül részletgazdag madár-virág képek műfaji előírásaival, új minőséget teremtve a műfaj ízlésvilágában, stílusában, kompozíciójában és ecsetkezelésében.

Chen Zhifo jellegzetes témái a fák és virágos növények ágai között pihenő, az ágak körül repdeső madarak, amelyek erőteljes karakterükkel, az ábrázolt formák frissességével és a képek érzelmi mélységével hatnak. Biztos és meghatározó rajztudás bontakozik ki a képeken, amelyet a színekkel való merész komponálással ötvöz egységes kompozícióvá. „Déli Chen és északi Yu” emlegették a madár-virág képek másik nagy 20. századi mesterével, Yu Feiannal (1889–1959)⁶ együtt. Chen Zhifo a dél-kínai származású és egész életében Dél-Kínában alkotó művész a déli Chen, míg Yu Feian az északi, a pekingi festészeti iskola madár-virág festészetét megújító, igen súlyos színekkel dolgozó mester az északi Yu. A neves kortárs Yu Feian északon, Shandong tartományban született, a Köztársaság korának jól ismert újságíró-riportereként dolgozott. 1949-ben kinevezték a Kínai Festészeti Akadémia és a Kínai Festészeti Kutató Társaság vezetőjévé. Ő is a Song-kor madár-virág festészetében találta meg a mintát és az előképet alkotásaihoz. Pontosan kidolgozott körvonalakkal, színes színtoltokkal festi meg képeit.

⁶ Fu Feian *Répa és reték* című festményét őrzi a Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum (lt.sz.: 68.51. Publikálva: Kecskés 1969:150-151)

A HOPP MÚZEUM CHEN ZHIFO-KÉPEI

Chen Zhifo 1958-ban, egyetlen európai utazása során Lengyelországot és Magyarországot kereste fel, hogy a művészeti szervezetek és intézmények közötti kapcsolatfelvételt elősegítse. Magyarországi programjáról és a látogatásról nem maradt fenn érdemleges adat. A Hopp Múzeum Irattárában olvasható éves jelentés arról ad hírt, hogy „1958 júliusában Budapesten járt Csen Csi-fo nankingi festő, aki finom kidolgozású, madarakat és fenyőfát ábrázoló festményét a Múzeumnak ajándékozta.”⁷

A Hopp Múzeum kínai gyűjteményében őrzött kép papírra festett, keretezett, montírozása tört fehér. A festmény mérete 100,4 cm × 36 cm, külső mérete kerettel együtt 134 cm × 51,5 cm.

A keskeny, függő tekereskép formájú képmezőbe balról a középvonalnál nyúlik be egy hatalmas göcsörtös fenyőág, amely vastag ágaival felfelé ágaskodik, a képmezőn túlra ér, de lefelé is hosszan elnyúlik. Két nagyobb, egy felső és egy alsó mélyzöld-fekete foltba sűrítve látható a pinea fenyő túlevelelű lombozata. A kép szerkezetét a fenyőfa göcsörtös, tekeredő törzse rajzolja ki, amelyet körbefonnak az apró szilvavirágokkal, bimbókkal végigszórt virágos ágak. A robusztus fenyőfa hatalmas súlya és az apró virágokkal kecsesen hajladozó vékony ágak a kompozíció ellenpontjait jelölik ki. A fa széles törzsén, a kép felső harmadában egy kék bóbítás madár ül. Nyugodtan pihen a fán, fejét kecsesen hátrafordítva figyel.

Chen Zhifo festészeti technikájának minden részlete jól megfigyelhető a képen. A fenyőfa törzsének és a szilvavirágos ágaknak a kontúrjai érzékeny vonalvezetésűek, a legapróbb részletekig kidolgozottak. Az ágak vizes tusárnyalatokkal színezettek. A szilvafa halvány rózsaszín-fehér virágai minden részletükben aprólékosan megfestettek, a túlevelek sötét foltjai viszont vizes tusfoltokban sűrűsödő gomolyagok. Chen Zhifo gyakran alkalmazta a fatörzsek és levelek, valamint a madarak tollzatának festésekor a kontúrozott felületek halvány árnyalatú színezését éppúgy, mint a csont nélküli, azaz körvonal nélküli foltfestést, melyben a vizesebb és a fekete tusfoltok játéka adta a ritmust. A kontúr nélküli felületeket gyakran világoszöld pontokkal díszítette, melyek a papíron is átütöttek.

A kép szilvavirágjai, a virágzó szilvafa a korai tavasz hírnökei éppúgy, mint a hatalmas, rendíthetetlen, örökzöld fenyő. A fán ülő, figyelő madár egy kimerevített pillanatot láttat. A madár alakja kecsesen simul bele a fa hajlatába. Békét és nyugalmat sugall elhelyezkedése és testtartása. A festmény színei jól megválasztottak. Az erős kékszürke színfolt a fán pihenő madárra emeli a néző tekintetét, miközben a mély tónusú színek a hatalmas fenyőt, a világos fehér-rózsaszín színfoltok a szilvafa vonalvezetését kísérik.

⁷ Hopp Múzeum Irattár 1958/272. Chen Zhifo életrajza ugyanakkor 1958 májusára teszi ezt a látogatást, ami a látogatás tényleges időpontja lehetett. Chen–Gu 2003: 203

1. kép. Chen Zhifó: „A Hopp Ferenc Keletázsiai Múzeumnak emlékül, 1958-ban, magyarországi látogatásakor Chen Zhifótól”

A kép megkomponálása és a ragyogóan fénylő színek alkalmazása a kínai porcelántárgyakra emlékeztet. A porcelánok felületét gyakran díszítették madár-virág képpel, melyek kompozíciója és színhasználata hasonló ellenpontosásra épül. A hasonlóság, a porcelánokkal való párhuzam Chen Zhifo esetében nem véletlen, hiszen Chen Zhifo az iparművészet és a motívumtörténet kiváló ismerőjeként biztos tudással alkalmazta festészetében is a kerámiák felületkezelésénél megfigyelt sajátosságokat. Festményeinek színkezelése sokat merített a hímezett selyemképek jellemzőiből is. Érzékeny dekorativitás, élénk formavilág és merész színkezelés teszi hangsúlyossá képeit. Kiváló rajztudás és elegáns, ragyogó stílus jellemzi a Hopp Múzeumban található művét is.

Chen Zhifo madár-virág festményének jobb szélén függőleges tufelirat olvasható 霍布弗倫次東方 博物館惠存一九五八年房間匈牙利陳之佛之記 „A Hopp Ferenc Keletázsiai Múzeumnak emlékül, 1958-ban, magyarországi látogatásakor Chen Zhifótól.” Alatta piros, négyzetes pecsét: Zhifo. A felirat felett hosszúkás vörös pecsét: 師 造作 („Mester készítette”).

A kép bal alsó sarkában Chen Zhifo két írásjegyes szignója és további két vörös pecsétje található. A kép szignálása: 雪翁 „Őszhajú agg”, alatta egy vörös Chen Zhifo-pecsét (陳之佛), majd egy négy írásjegyes pecsét (雪翁寫生), „A természetet festő Őszhajú agg” olvasható. A képen használt pecsétek között Chen Zhifo legismertebb jelzetei mellett egészen ritka nyomatok is feltűnnek (pl. 雪翁寫生). Érdekes mindez, hiszen a képeket bizonyára készen hozta magával utazásakor, a feliratok és a pecsétek, legalábbis a dedikációk csak itt kerülhettek rá a felületre.

A Hopp Múzeumban őrzött kép 1958-ban, Chen Zhifo életének utolsó éveiben készült. Hasonló kompozíciójú festményt már 1944-ben is festett: 寒梅凍雀 címmel,⁸ melyet Chen Zhifo festményeinek legnagyobb gyűjteményében, a Nanjing Múzeumban őriznek,⁹ de az ötvenes évek végéről egészen haláláig maradtak fenn párhuzamként bemutatható alkotásai.

Chen Zhifo másik, a Hopp Múzeum gyűjteményében található festménye is az 1958-as magyarországi látogatáshoz kapcsolódik. Egy papírra festett madár-virág képen felülről benyúló, apró virágokkal teleszórt szilvafaágon három veréb gubbaszt. Szinte rianásszerű a szilvafa benyúló ága, melynek egyik végén a három apró testű madár mintha szorosan egymáshoz bújna, noha mindhárman külön-külön ágon ringatóznak. A kecses, nagyon vékony ágakon apró szilva-virágok sorakoznak, míg a kép jobb oldalán a három madár egymás felé fordul, összebújik, hogy így védjék egymást testük melegével a hidegtől. Az ágak rajza mesteri játék a fekete tus árnyalataival: vizesebb és mély tónusú fekete tusvonalak váltják egymást. Befutnak a képre, hogy ugyanilyen észrevétlenül ki is találjanak belőle. Apró díszítésként szilvavirágok apró virágai sorakoznak rajtuk.

⁸ Chen–Gu 2003: 128

⁹ Egy 1961-ben festett képe ugyanebben a gyűjteményben, lásd Chen–Gu 2003: 58

2. kép. Chen Zhifo: „A fenyő és a szilvavirág üdvözlik a tavaszi füveket, egy verébcsoport kárpótolja magát a téli hidegért”

A három veréb erőteljes szürkés-fekete-fehér tömegével jobbra billenti a képet, de a bal oldali tusfelirat sűrű tömege kiegyenlíti a kompozíciót.

A balra elnyúló virágos ág a kép felirata és ajánlása felé tereli a tekintetet. Három sorban olvasható a kép magyarázó szövege. Kisebb írásjegyekkel az első sor a dedikáció, ami csak később, vélhetően már Magyarországon került a képre: 柏耳略 先生留念 „Pajor Gézának kínai tanulmányai emlékére.” Majd két öt írásjegyes vessorban a kép témájának kifejtése következik: 松梅迎春茭羣雀還知寒 „A fenyő és a szilvavirág üdvözlik a tavaszi füveket, egy verébcsoport kárpótolja magát a téli hidegért” A harmadik sort a mester szignója és felirata adja: 之佛 旅郎遣兵 „(Chen) Zhifo utazása alkalmával a tiszteletre méltó vendéglátóknak ajándékol adja.” A felirat alatt egy írásjegyes, negatív, vörös Chen- (陳) pecsét látható.

Pajor Géza a Hopp Múzeum sinológus munkatársa volt. A Kínában töltött ösztöndíjas évek után, 1958-ban már a kínai gyűjteményben dolgozott.¹⁰ Így találkozhatott Chen Zhifo mesterrel, aki a Hopp Múzeumot magyarországi látogatása során felkereste. Pajor Gézának mint egykori kínai ösztöndíjas diáknak dedikálta Chen Zhifo az albumképet. A kép a tavaszt köszöntő felirattal bizo-

¹⁰ Pajor Géza 1957–1959 között az Iparművészeti Múzeum munkatársa, aki egy rövidebb időszakot leszámítva (1959–1962) 1987-ig az intézményben dolgozott. Kardos Tatjana szíves közlése.

nyára Kínában készült. A kép témája, a tél után beköszöntő, meleget hozó tavasz képe is azt a tényt támasztja alá, hogy Chen Zhifo 1958 májusában látogatott el Magyarországra, s nem a nyár közepére, júliusra esett utazása, ahogy a Hopp Múzeum irattára őrzi.

A kép montírozatlan, hordozólapja erősen gyűrődött és megviselt. Nyilván annak köszönhetően, hogy a kép csak 1962-ben került a Múzeum gyűjteményébe, az ajándékozótól, Pajor Gézától, aki feltekerve tárolhatta mindaddig.

Az albumkép kompozíciója nagyon kedveltnek számított Chen Zhifo munkásságában. Már 1938-ból ismertek téli ágon vagy kora tavaszi virágos fákon ülő madaras képei. Hasonló albumképek közgyűjteményekben is fennmaradtak.¹¹ Jellegzetes műveinek címadása is pontosan jelzi a tematikát: Madár-pár szilvafavirágos ágon, Veréb téli fenyőn, Madarak hóban, Szilvavirágos ágon didergő madarak. Igaz, a negyvenes években festett madár-virág képei bizakodóbb, lendületesebb kompozíciójukkal, egyenletes ritmusukkal mesteribb alkotások, mint az ötvenes évek visszafogottabb, elnémuló, sokszor statikusnak látszó munkái.

Chen Zhifo festményei a 20. századi kínai festészeti anyag fontos alkotásai. A Hopp Múzeumban található képek értékét emeli, hogy feliratuk tanúsága szerint Magyarországnak, illetve magyar szakértőnek szánta őket készítőjük. Büszkék lehetünk erre, hiszen Chen Zhifo kevés munkája maradt fenn nyugati közgyűjteményekben, s Kínában is a Nanjing Múzeum (南京博物館) mellett nincs jelentősebb kollekciónak műveiből. Ezt a hiányt orvosolandó, 2012 augusztusában a leszármazottaktól kisebb gyűjteményt vett át Chen Zhifo fennmaradt festményeiből a Pekingi Nemzeti Múzeum, s Chen Zhifo családja támogatást is felajánlott a művész hagyatékának mind teljesebb feltárására és közkinccsé tételére.¹² Reméljük, hogy a magyarországi anyaggal mi is hozzájárulhattunk ehhez!

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Chen Chuanxi 陳傳席 – Gu Ping 顧平 (szerk.) 2003. *Chen Zhifo 陳之佛*. Taipei: Yishujia chubanshe.
- Kecskés Lili 1969. „Some New Acquisitions.” *Iparművészeti Múzeum Évkönyvei* 12: 150–151.
- Miklós Pál 1973. *A sárkány szeme. Bevezetés a kínai piktúra ikonográfiájába*. Budapest: Corvina Kiadó.
- Yang Xin et al. 1997. *Three Thousand Years of Chinese Painting*. New Haven, CT: Yale University Press.

¹¹ Chen–Gu 2003: 122, 123, 150.

¹² <http://en.chnmuseum.cn> (2013. május 14-i letöltés).